

DANMARKS BIBLIOTEKER

Nr 6. 2008

**DB støtter ministerinitiativ om ny biblioteksstrategi
Budget og lukninger år 1 efter kommunalreformen
Hjørrings fantastiske oplevelses- og værestedsbibliotek
Internationalt tema: IFLA 2008 - ALA - Singapore - Jobbytte**

BIBLIOTEKSFORENING

DANMARKS

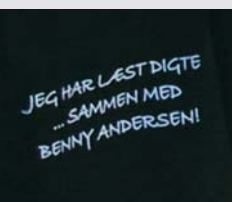
INDHOLD

To forhold karakteriserer især Vidensamfundet: informationsteknologien og globaliseringen. Danmarks Biblioteksforening opfordrer varmt danske biblioteker til at have øje for international udvikling og samarbejde på tværs af grænser, ligesom foreningen selv på forskellig vis er engageret direkte i internationale sammenhænge. Det kan være svært at følge med i det hele. Vi bringer derfor denne gang et decideret internationalt temanummer. Med de første indtryk fra årets IFLA konference i Quebec (2. del af årets IFLA-rapport følger i nr. 7), beretning fra en studierejse til Singapore, den amerikanske biblioteksforenings årsmøde på Los Angeles-kanten og fra et jobbytte mellem Odense og Bergen. Der er masser af inspiration at hente.

Der er også masser af inspiration i Hjørrings nye bibliotek! Et særdeles spændende bud på det moderne oplevelses- og værestedsbibliotek og formentlig Nordens mest attraktive nye folkebibliotek. Læs det store indslag og husk: DB tilbyder besøg i Hjørring i forbindelse med Årsmøde 2009, der jo finder sted i Aalborg 11.-13. marts.

Forsidefoto: Et rødt bånd og masser af nye indretningsidéer gør Hjørrings nye bibliotek til et regulært tilløbsstykke. Foto: Bosch&Fjord/Laura Stamer

- 3 Ny biblioteksstrategi - DB støtter ministerinitiativ
- 4 Højtlesning i hele Norden
"SKUMRINGSTIME" den 10. november
- 4 Litteraturen ud i rummet - og i hele landet
Ny udstilling om dansk poesi
- 5 Hvad blev det til? Lukninger, budgetter og statistik
år 1 efter kommunalreformen
Hellen Niegaard
- 6 Replik til ombudsmandens udmelding om SMS-bøder
Rolf Hapel
- 7 Globalt perspektiv på bibliotekerne
og de basale frihedsrettigheder
Per Nyeng
- 8 Fingeraftryk i stedet for sygesikringskort
Jane Grooss
- 9 Bibliotekerne i oplevelsesøkonomien
Tom Ahlberg
- 10 Én på opleveren - Det nye bibliotek i Hjørring
Hellen Niegaard
- 15 Digte på Torvet i Søby
Benny Andersen med på "Digtets Dag" i Søby
- 15 Arkitekturens dag - også for biblioteker
- 16 Netlydbog.dk - en succes
Susanne Buus-Pedersen
- 16 EBLIDA søger ny direktør
Andrew Cranfield
- 17 Per Hasle - ny rektor på biblioteksskolen
- 17 DB Syds nye Bibliotekspris 2008 uddelt
- 18 Gatesprisen 2008 til Veracruz
Per Nyeng
- MED IFLA I QUÉBEC**
- 18 Det grænseoverskridende bibliotek
Per Nyeng
- 20 Biblioteksindtryk fra Québec
- 21 OCLC-rapport: Hvad giver støtte
til biblioteker
- 21 Dansk indflydelse på OCLC's nye struktur
Poul Erlandsen
- 22 "Libraries change lives". Indtryk fra ALA's
årsmøde i Anaheim, USA
Hellen Niegaard
- 24 Barack Obama og Laura Bush
om bibliotekernes betydning
- 25 Biblioteket og den sociale kapital i USA
Vagn Ytte Larsen
- 26 Syv danske 'innovationspecialists' på
inspirationstur i Singapore
Sara Jørgensen, Lars Bornæs og Pernille Schaltz
- 28 Jobbytte Odense – Bergen
Michael Larsen og Karen Marie Loge
- 30 Engelsk for alle på Roskilde Bibliotek
Pernille Carneiro Juel

Samuel de Champlain skitserer planen for det kommende Québec. I 1633 blev han af kardinal Richelieu udnævnt til gouverneur de la Nouvelle France. Da han tre år senere døde, havde den koloni, han i 1608 grundlagde, 150 beboere. I dag har Québec by ca. 700.000 indbyggere og Québec-provinsen ca. 7,5 mio. Billedet stammer fra Québecs 300-års jubilæum i 1908.

Og Gates-prisen 2008 gik til ...

Udover at en større udbredelse af internet og it betyder mere cool cash for Microsoft, ligger der givetvis også helt ideelle motiver bag oprettelsen af Bill & Melinda Gates Foundations bibliotekspris: *Access to Learning Award*. Som fondens medformand, Bill Gates far, William H. Gates udtrykker det: Vores engagement i bibliotekssagen kan koges ned til ét forhold: "The power of knowledge to change lives". En velinformeret og indsigtfuld befolkning vil generelt være sundere, rigere og klogere end en uvidende.

Årets pris (1 mio. dollars) gik til et projekt i delstaten Veracruz i Mexico - det såkaldte Vasconcelos Program. Organisationen fik prisen for at bringe informations- og biblioteksservice ud til landbefolkningen i fjerntliggende områder. 24 store robuste køretøjer med faciliteter til holdundervisning, topmoderne it-udstyr og kompetente instruktører kører rundt i fattige landdistrikter og under besøg af op til to ugers varighed i de små lokalsamfund lærer befolkningen at benytte it og via internettet finde den eftertragtede nål i høstakken, og hvad den ellers har brug for. Foreløbig er programmet nået ud til 120.000 mennesker i 200 lokalsamfund, og det har bragt forandring og nye muligheder og håb om en bedre fremtid til disse samfund, sagde William Gates under prisoverrækkelsen på IFLA-konferencen i Québec.

Med IFLA i Québec

DET GRÆNSEOVE

Per Nyeng, journalist

At give alle mennesker adgang til information og viden - på tværs af tid, rum og afstand. At mindske gabet mellem de informationsrige og informationsfattige. Og at dæmme op for overvågning af borgernes biblioteksbenyttelse. Det er bibliotekernes fornemste opgave, lød meldingen fra årets IFLA-konference i Québec

For 400 år siden slog den vidt berejste franske sømand og eventyrer *Samuel de Champlain* sig ned ved St. Lawrenceflodens udløb, og det blev den første faste bosættelse på de kanter og begyndelsen til det Québec, der fra 10.-14. august i år var værtsby for den internationale biblioteksforening IFLA's 74. verdenskonference. Det var tredje gang en sådan konference blev afholdt i Canada. Til forskel fra de to tidligere (Toronto 1967 og Montreal 1982) var det dog ikke så meget Canada, men La Nouvelle France, der denne gang manifesterede sig over for konferencens ca. 4.000 deltagere fra 150 lande. Et Québec, hvor befolkningen i frankofili synes at slå selv Charles de Gaulle med flere alen. Det var ham, der under et besøg i Canada i begyndelsen af 1969 udråbte sit højst udiplomatiske: *Vive Québec Libre!*

Det flerkulturelle, åbne samfund

"Libraries without borders: Navigating towards global understanding" lød hovedparolen for IFLA-konferencen i Québec, og i sin tale under åbningsceremonien i Québecs Centre des Congrès fremhævede *Claudia Lux*, IFLA's præsident siden sidste års konference i Durban i Sydafrika, bibliotekernes rolle som porte til global sameksistens og forståelse. På tværs af etnicitet, religion politisk overbevisning, kultur og sprog. Som et konkret resultat af IFLA's indsats i tilslutning hertil pegede hun på det multikulturelle 10-punkts manifest, som IFLA-sektionen for Library Services to Multicultural Populations har udarbejdet. Det forventes at få det blå stempel på UNESCO's næste generalkonference (oversættelse til dansk bringes i næste nummer. Red.).

På det pressemøde, som afholdtes på konferencens andendag, præsenteredes et andet, af IFLA's Governing Board nys konfirmeret manifest for "Transparency, Good Governance and Freedom from Corruption", som FAIFE (IFLA-komiteen for Free Access to Information and Freedom of Expression) har været pennefører for.

Det er et mineret område, vi med dette manifest bevæger os ud i, medgav FAIFE-komiteens formand *Paul Sturges*, og vi forestiller os da heller ikke, at bibliotekarer med dette manifest i hånden farer ud i samfundet og aktionerer mod korruption og uduelig regeringsførelse. Det kan i mange lande være livsfarligt. Men vi opfordrer bibliotekerne og deres medarbejdere til at være opmærksomme på de spørgsmål, manifesteret rejser. Til at sikre, at deres brugere kan få, hvad der eksisterer af tilgængelig information, f.eks. om deres lovmæssige rettigheder. Til i samarbejde med f.eks. *anti-corruption* og *human-right* NGO'ere bevidst at bidrage til en styrkelse af det åbne samfund.

Nævnes i forlængelse heraf skal også lige, at hele 27 personer, der øn-

RSKRIDENDE BIBLIOTEK

skede at deltage i konferencen, var blevet nægtet visum af Canadas ambassader i en række 3. verdenslande. Det harmonerede ikke ligefrem med konferencens overordnede tema, og jo heller ikke med, at IFLA før valg af nyt konferenceland altid forsøger at sikre sig, at biblioteksfolk fra alle andre lande frit kan deltage. Så afvisningerne havde naturligt nok vakt bestyrtelse i IFLA's hovedkvarter i Haag. Det lykkedes for IFLA at få ændret enkelte af visumafvisningerne. Men fremover må vi være langt tidligere ude. Både med kontakter til myndighederne og med råd og bistand til delegerede, der er kommet i klemme. At først protestere og agere et par måneder før den årlige konference finder sted er for sent, sådan som verden er skruet sammen efter 9/11, konstaterede IFLA's ledelse på omtalte pressemøde. Noget som allerede op til næste års konference kan vise sig klogt. Den foregår i Berlusconi's Italien.

Stil og bibliotekspassion

Som hovedtaler under åbningshøjtideligheden havde den nationale organisationskomité fundet en person, som med hele sin brogede etniske og kulturelle baggrund og i sit arbejde har været grænseoverskridende, nemlig "Her excellence the Right Honourable *Michaëlle Jean*, Governor General of Canada", som hun tituleredes i programmet. Sammen med sine forældre kom hun i 1968 som flygtning fra Papa Doc's ludfattige og undertrykte Haiti til Canada. Efter en glørværdig journalistkarriere her blev hun i 2005 udnævnt til Dronning Elisabeth II's højeste repræsentant i Canada - den 27. i rækken.

I sin medrivende og indtrængende tale kom Michaëlle Jean både rundt om Bibliotheca Alexandria og det af serbisk-bosniske nationalister i 1992 bombarderede og brandhærgede national- og universitetsbibliotek i Sarajevo. Ligesom hun refererede til Borges Biblioteket i Babel og Alberto Manguels Nattens Bibliotek. Først og fremmest fremhævede Michaëlle Jean dog, hvordan nutidens biblioteker takket være den nye teknologi i sin informations- og videnformidling kan overskride det fysiske rums begrænsninger og med internettet har fået et overordentligt magtfuldt redskab til gavn for samfundsudviklingen og en løbende demokratiseringsproces. Men, som hun også påpegede: "Uden bibliotekarer - disse beskyttere af verdens hukommelse - vil de nye teknologier være tomme skaller".

Advocacy og Privacy

Adskillige gange under konferencen opfordrede Claudia Lux deltagerne til at sætte kraftfuld trumf bag den stadig mere centrale opgave omkring *advocacy*. Til at kæmpe, agitere, bedrive lobbyvirksomhed og vække og udfordre den offentlige opinion og det politiske establishment med strategiske, klare og velforberedte udspil og visioner. Til at etablere alliancer og partnerskaber og omvende fjender og ignoranter til venner og forbundsfæller for bibliotekssagen: "Som biblioteksfolk kan vi ikke forandre verden, men vi kan blive mere synlige, hvis vi tydeligt demonstrerer mange af de gode værdier, bibliotekerne og deres medarbejdere repræ-

At ethvert barn får adgang til et bibliotek, er en særlig hjertesag for guvernør Michaëlle Jean, tv. I den globale biblioteksverden betragtes kulturel mangfoldighed som noget værdifuldt, og respekt for forskellige kulturer, attituder og måder at leve på som en nøgle til gensidig forståelse, fremholdt IFLA-præsident Claudia Lux, th.

senterer, og sørger for, at bibliotekerne bliver mere nærværende for dem, der træffer beslutningerne om *the future of mankind*. "Libraries on the Agenda" er da også, hvad Claudia Lux har valgt som tema for sin præsidentperiode.

Samtidig opfordrede IFLA-præsidenten bibliotekerne til at stå vagt om et begreb som *privacy*. At borgernes biblioteksbenyttelse friholdes fra en overvågning, der med terroristbekæmpelse som påskud i foruroligende grad griber om sig, er en meget afgørende del af en fri og ucensureret adgang til information og viden, fastslog hun.

IFLA's skrøbelige økonomi

Næste år afholdes IFLA's World Library and Information Congress i Milano. I 2010 henlægges den til Brisbane i Australien, og i skarp konkurrence med Mexico er Puerto Rico netop blevet udpeget som værtsland i 2011. Skal der mere konkret handling og stærkere offensive initiativer bag de årlige IFLA-konferencers store, overordnede armbevægelser, fanfarer og rosenrøde besværgelser om bibliotekernes umådelige fortrin og potentialer og centrale opgaver i videnssamfundet bliver det dog grundlæggende vigtigt – helst inden Milano, Brisbane og Puerto Rico – at få konsolideret og styrket IFLA's økonomiske råderum. Den rundhændede støtte fra svenske SIDA, som i flere år bl.a. er kommet FAIFE og ALP (Action for Development through Libraries Programme) til del, hænger i en tynd tråd, og den million dollars, som IFLA har fået stillet til rådighed af Bill and Melinda Gates Foundation til brug for sin nye og stærkt tiltrængte *advocacy*-indsats, er snart sluppet op. Så også andre sponsorer og nye indtægtsmuligheder må og skal findes, lød det bekymret fra IFLA-kassereren *Gunnar Sahlin*.

Men, som det anførtes i Québec: "Where there's learning, there's a way". Og læring er i udstrakt grad, hvad der på alle plan i IFLA gennemsyrrer arbejdet. Det giver håb om, at IFLA trods de aktuelle lommemesmerter ikke har lagt sin bedste fremtid bag sig.

Biblioteksindtryk fra Québec

Blandt Québecs mange biblioteker af forskellig slags begejstredes IFLA's delegater især over to. Det helt unikke og store Bibliothèque et Archives nationales du Québec (BANQ) og et lillebitte folkebibliotek indrettet i en kirke

BANQ og Francophone-portalen

Årets IFLA-konference faldt ikke kun sammen med 400-årsjubilæet for Québec by. Også på delstaten biblioteksfront var der noget af fejre. Nemlig 10-året for vedtagelsen af loven om oprettelse af La Grande Bibliothèque - Bibliothèque et Archives nationales de Québec (BANQ). Et stort kombineret folkebibliotek, nationalbibliotek, regeringsbibliotek, nationalarkiv (siden 2006) og virtuelt bibliotek under ét. I 2005 samlet i en ny, centralt placeret bygning i Montreal, den anden af de to fransksprogede storbyer i Québec-provinsen. Det store nye biblioteksbyggeri beliggende i Montréal's latinerkvarter og tegnet af arkitekterne Patkau Architects & Menkes Shoener Dagenais Letourneau, modtager hver uge omkring 55.000 besøgende. Ud over denne bygning omfatter BANQ-systemet 11 andre lokaliteter i ni byer.

Også en ny internetportal – Regroupement francophone des bibliothèques nationales numériques – til den digitaliserede nationale fransksprogede kulturarv i 14 lande fejredes med forpremiere i forbindelse med konferencen. Udover initiativtagerne BANQ og Bibliothèque nationale de France i Paris deltager Belgien, Schweiz, Luxembourg, Haiti, Cambodia, Madagascar, Marokko, Ægypten, Tunis, Senegal, Mali og Vietnam. 90% af de 6.000 sprog, der findes globalt, er truet af udslættelse. Men at det for fransk – for Molières modersmål – går den stik modsatte vej, skal Francophone-portalen bidrage til.

Bibliotek for en dollar

Québecs formentlig mindste, men sandsynligvis også hyggeligste folkebibliotek lå lige om hjørnet fra IFLA konferencen: Saint Jean-Baptiste Bibliothèque, indrettet i en gammel kirke fra 1822. Kirken St. Matthews blev fredet i 1976 og købt af byrådet for en dollar i 1979! Efter nogle nødvendige ændringer og lidt nyindretning inden dørene åbnede biblioteket i 1980 og har siden været velbesøgt, som en lille eventyrlig oase i et livligt butiks- og cafémiljø.

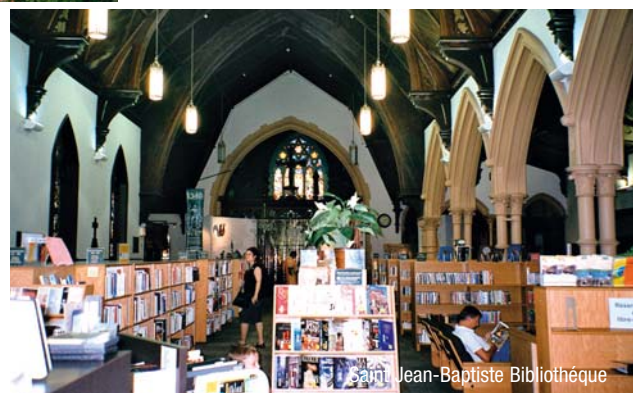
At genbruge gamle bygninger er næsten altid problematisk, at genbruge en (kulturarvs)kirke som bibliotek, det er svært. Men her er det på trods af alle odds lykkedes quebec'erne at skabe både fine rammer om nutidens biblioteksservice i miniformat og gode læsepladser for kvarterets folk, herunder dets mange unge studerende. Biblioteket tilbyder ved siden af bog- og medieudlån, mange tidsskrifter og aviser naturligvis også fri internetadgang.

Det er vel kættersk at skrive det, men måske kunne lukningstruede kirker her i landet nogen steder bruges på samme måde!?

HN/

Markedsføring af den nye internetportal

Saint Jean-Baptiste Bibliothèque